

Sygn. akt I ACz 1547/17

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Andrzej Struzik (spr.)

Sędziowie: SA Grzegorz Krężolek

SA Paweł Czepiel

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2017 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa syndyka masy upadłości J. W.

przeciwko M. W.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 27 marca 2017 r., sygn. akt I C 1893/15

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Andrzej Struzik SSA Paweł Czepiel

Sygn. akt I ACz 1547/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w pkt I odrzucił kolejny wniosek pozwanego M. W. o zwolnienie od opłaty sądowej od apelacji, a w pkt II odrzucił apelację pozwanego od wyroku z dnia 23 czerwca 2016 r.

W uzasadnieniu Sąd I instancji podał, że profesjonalnemu pełnomocnikowi pozwanego w dniu 3 marca 2016 r. doręczono odpis postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 1 lutego 2017 r. Postanowieniem tym Sąd II instancji oddalił zażalenie pozwanego na postanowienie z dnia 27 października 2016 r. o zwolnieniu pozwanego od opłaty sądowej od apelacji ponad kwotę 20.000 zł. Równocześnie pełnomocnik pozwanego został wezwany o uiszczenie części opłaty sądowej od apelacji w wysokości 20.000 zł, w terminie jednego tygodnia pod rygorem odrzucenia apelacji. Termin do uiszczenia opłaty minął dnia 10 marca 2017 r. W zakreślonym terminie opłata nie została uiszczona, za to w piśmie procesowym złożonym w dniu 10 marca 2017 r. pozwany ponownie wniósł o zwolnienie od opłaty od apelacji w całości lub w 9/10 części.

W swoich rozważaniach Sąd Okręgowy powołał się na art. 370 k.p.c. i podał, że skoro pozwany, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, mimo wezwania w zakreślonym terminie, który minął w dniu 10 marca 2017 r., nie uiszczył opłaty sądowej od apelacji w wysokości 20.000 zł, należało jego apelację odrzucić. Ubocznie zwrócił uwagę na wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 stycznia 2016 r., sygn. akt I ACa 1437/15, zgodnie z którym: „po upływie terminu do uiszczenia opłaty od środka odwoławczego (terminu określonego w zarządzeniu przewodniczącego wydanym po oddaleniu zażalenia na pierwsze postanowienie odmawiające zwolnienia od kosztów

sądowych) sąd jest obowiązany odrzucić środek odwoławczy, choćby w terminie do uiszczenia opłaty wpłynął ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów”.

Zażalenie na powyższe orzeczenie wywiódł pozwany zaskarżając je w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez przekazanie apelacji pozwanego do rozpatrzenia przez Sąd II instancji, przeprowadzenie kontroli instancyjnej postanowienia w zakresie jego pkt I w trybie art. 380 k.p.c., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Powyższemu postanowieniu zarzucił naruszenie:

- art. 370 k.p.c. poprzez odrzucenie apelacji, podczas gdy został złożony prawidłowy i zasadny wniosek o zwolnienie od opłaty sądowej od apelacji,
- art. 107 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez odrzucenie wniosku pozwanego o zwolnienie od opłaty od apelacji, co skutkowało odrzuceniem apelacji, mimo iż wniosek ten zawierał nowe istotne okoliczności nierozpoznawane wcześniej przez sąd,
- błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia poprzez nierozpoznanie merytoryczne ponownego wniosku pozwanego o zwolnienie od kosztów, który był oparty na nowych okolicznościach, które ujawniły się w późniejszym etapie postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zażalenie okazało się zasadne.

Wprawdzie postanowienie o odrzuceniu kolejnego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych (opłaty sądowej od apelacji) jest niezaskarżalne (art. 107 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 623), tym niemniej podlega kontroli instancyjnej w oparciu o art. 380 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., jako mające wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Taka sytuacja w niniejszej sprawie występuje, gdyż odrzucenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych skutkowało jednocześnie odrzuceniem apelacji jako nieopłaconej. Oceniając zatem prawidłowość rozstrzygnięcia o odrzuceniu ponownego wniosku o zwolnienie od opłaty sądowej od apelacji należy stwierdzić, że nie było ono trafne, gdyż w złożonym wniosku skarżący powołał się jednak na nowe, istotne okoliczności, które wystąpiły – jak twierdził – po złożeniu poprzedniego wniosku z lipca 2016 r. We wniosku złożonym w dniu 10 marca 2017 r. wskazał, iż nastąpiła zmiana okoliczności jeśli chodzi o jego dochody, gdyż nie uzyskuje już od listopada 2016 r. kwoty 6.000 zł jaką otrzymywał jako prezes zarządu spółki (...) sp. z o.o. (a co podał w oświadczeniu złożonym wraz z pierwszym wnioskiem). Przedłożył też zeznanie podatkowe tej spółki za 2016 r., które nie mogło być jeszcze przedłożone w 2016 roku. Wskazać należy, że przedłożona historia rachunków bankowych dotyczy też w części późniejszego okresu. Skarżący powołał się też na niemożność dysponowania maszynami, czy urządzeniami, gdyż pozostają w dyspozycji syndyka, a zmiana ta miała zaistnieć od listopada 2016 r. Stwierdzić należy, że wprawdzie powoływana przez żalącego zmiana miała nastąpić w istotnej części w okresie jeszcze przed wydaniem postanowienia przez Sąd II instancji (1 lutego 2017 r.), to jednak z wyraźnego brzmienia przepisu art. 107 ust. 2 ww. ustawy wynika, że badaniu (porównaniu) podlegają okoliczności, na które wskazano w pierwszym i kolejnym wniosku. Dlatego przyjęcie, że w niniejszej sprawie ocenie podlegać mogłyby wyłącznie okoliczności zmienione po dniu 1 lutego 2017 r. byłoby zastosowaniem nieuprawnionej wykładni na niekorzyść strony. Podkreślić też należy, że przez pojęcie tych samych okoliczności, które stanowiły uzasadnienie oddalonego w części wniosku należy rozumieć fakty, które istniały w dacie złożenia pierwotnego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i zostały powołane we wniosku, jak i również fakty, które istniały w dacie złożenia pierwotnego wniosku, ale nie zostały w nim powołane. Chodzi przy tym o fakty istotne, które mogłyby uzasadniać odmienne rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów sądowych, a nie każdą zmianę. Zauważyć trzeba, że do wniosku pozwany nie załączył nowego oświadczenia majątkowego (wskazując niekonsekwentnie, że odwołuje się do oświadczenia znajdującego się w aktach sprawy, k. 519/2, a jednocześnie podając, że jest ono, jak i deklaracja podatkowa za 2016 r., którą faktycznie załączył, załącznikiem do wniosku, k. 520). Zgodzić się należy z postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 26 września 2012r., I ACz 638/12, LEX nr

1220627), że dla oceny, czy ponowny wniosek oparty jest na nowych okolicznościach nie ma konieczności wzywania do przedłożenia oświadczenia na urzędowym formularzu, gdyż sam wniosek jest czymś odrębnym niż oświadczenie (które dołączane jest do wniosku). W tym przypadku już treść wniosku, osobiście podpisanego, wskazuje na istotną zmianę okoliczności wobec powołanych w poprzednim wniosku i dołączonym do niego oświadczeniu majątkowym. Ewentualne wątpliwości winny być natomiast przez Sąd I instancji uprzednio wyjaśnione. W związku z powyższym odrzucenie apelacji jako nieopłaconej w oparciu o art. 370 k.p.c. było przedwczesne, gdyż nie zachodziły przesłanki do odrzucenia kolejnego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych jako opartego na tych samych okolicznościach, a wniosek ten winien podlegać merytorycznemu rozpatrzeniu.

Jednocześnie, w związku obawą, że ponawianie kolejnych wniosków o zwolnienie od kosztów sądowych może prowadzić do przedłużania postępowania, trzeba wskazać, iż korzystanie z przysługujących stronie uprawnień procesowych można, na podstawie ich oceny pod kątem zgodności z celem, dla którego zostały przyznane, zakwalifikować jako nadużycie praw, z określonymi tego konsekwencjami procesowymi (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2013 r., III CZP 78/13, OSNC 2014, nr 9, poz. 87 powołana w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2014 r., III CZP 133/13, LEX nr 1444959).

Z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżone postanowienie w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Andrzej Struzik SSA Paweł Czepiel